

Τοποθέτηση με αφορμή την 70η επετειακή χρονιά της Οικουμενικής Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Στον απόηχο ακόμη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, το 1948, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, κατάφερε να συγκεντρώσει και να κωδικοποιήσει σε ένα έγγραφο, σε μόλις τριάντα άρθρα, την προστασία της ανθρώπινης ύπαρξης, τη συνταγή για μια ανθρώπινη συνύπαρξη, την αναγκαιότητα σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποτελεί θεμέλιο στην ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αφού, για πρώτη φορά καταγράφεται η ανάγκη για συνεργασία όλων των εθνών και η υποχρέωση των κρατών – μελών να εξασφαλίσουν τον αποτελεσματικό σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών .

Για πρώτη φορά αναγνωρίστηκε, σε παγκόσμιο επίπεδο, πως το δικαίωμα στη ζωή δεν είναι προνόμιο μερικών, αλλά δικαίωμα όλων. Για πρώτη φορά δόθηκε φωνή σε όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους να εκφράζονται ελεύθερα, να σκέφτονται, να αισθάνονται και να πιστεύουν χωρίς διακρίσεις. Επισημάνθηκε, για πρώτη φορά, πως ο καθένας έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένειά του υγεία και ευημερία. Απαγορεύτηκε κατά τρόπο απόλυτο, για πρώτη φορά, η υποβολή οποιουδήποτε ανθρώπου σε βασανιστήρια και σε απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση, ενώ αναγνωρίστηκε η ισότητα όλων ενώπιον νόμου. Έκτοτε, η Διακήρυξη αποτελεί τη βάση και την πηγή για την υιοθέτηση σωρείας νομικά δεσμευτικών εγγράφων, με αναφορά στην προστασία συγκεκριμένου δικαιώματος ή συγκεκριμένης ομάδας προσώπων.

Κι όμως, 70 χρόνια μετά, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών δεν έχει αναπτυχθεί στον απαραίτητο βαθμό, που θα μπορούσε να εξασφαλίσει την παγκόσμια και αποτελεσματική εφαρμογή τους, όπως η Γενική Συνέλευση διακήρυσσε και προσδοκούσε το 1948.

70 χρόνια μετά, η διδασκαλία και η παιδεία παραμένουν ακόμη τα **απαραίτητα εργαλεία** στη καλλιέργεια και ανάπτυξη του σεβασμού τους.

70 χρόνια μετά και ακόμα στερεότυπα και προκαταλήψεις συνεχίζουν να υπάρχουν. Αποτελούμε μέρος ενός οικοσυστήματος, όπου η αποτυχία στο να δεχθούμε τη διαφορετικότητα συχνά οδηγεί στον οστρακισμό ή ακόμη και στη βία εναντίον ατόμων ή ολόκληρων ομάδων, οι οποίοι καταλήγουν να αποξενώνονται και να εκλαμβάνονται ως κοινωνικά κατώτεροι.

70 χρόνια μετά, και παρά τις σημαντικές εξελίξεις που προέκυψαν, οι γυναίκες συνεχίζουν να μην απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα με τους άντρες. Υπάρχουν μειονότητες που ακόμη διεκδικούν την κοινωνική ισότητα. Πρόσφυγες σε συνεχή

τροχιά αναζητούν μια νέα πατρίδα, ενώ οι οικονομικοί μετανάστες ένα καλύτερο αύριο σε μια ξένη γη.

70 χρόνια μετά και 218 εκατομμύρια παιδιά συνεχίζουν ακόμη να δουλεύουν... Η λίστα των ευάλωτων ομάδων συνεχίζει να μεγαλώνει, με άτομα με αναπηρία, με πρόσωπα, των οποίων ο σεξουαλικός προσανατολισμός δεν είναι ο «αναμενόμενος», με πρόσφυγες, αλλά και την τρίτη ηλικία. Μέχρι και σήμερα διεκδικείται το αυτονόητο, που δεν είναι τίποτε άλλο από την αναγνώριση του σεβασμού όλων των δικαιωμάτων, που είναι συνυφασμένα με την ανθρώπινη φύση – για αυτό και χρήζουν προστασίας.

Ο μη σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή και η παραβίασή τους δεν εκφράζεται μόνο με αρνητική συμπεριφορά και περιθωριοποίηση. Η απάθεια και η αδιαφορία στον άνθρωπο που βρίσκεται δίπλα μας μπορεί να επιφέρει το ίδιο αποτέλεσμα, ιδιαίτερα όταν η ίδια η ύπαρξη του προσώπου αυτού εξαρτάται από τη στάση και τη συμπεριφορά των γύρω του.

Η μακρά πορεία της ανθρωπότητας στον αγώνα της υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν ήταν ποτέ εύκολη. Τα 26 από τα 30 Άρθρα της Διακήρυξης ξεκινούν με τις λέξεις «όλοι οι άνθρωποι», «κάθε άνθρωπος», «κάθε άτομο» «καθένας» ή «κανείς». Όλοι οι άνθρωποι θα πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κανείς δεν πρέπει να εξαιρείται. **Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και στα δικαιώματα.**

Η έννοια και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν θα πρέπει να αποτελεί μόνο νομική υποχρέωση. Η πραγματική προστασία των δικαιωμάτων δεν πρέπει να πηγάζει από τον φόβο της συνέπειας του νόμου. Είναι θέμα στάσης ζωής και συμπεριφοράς. Η ουσιαστική προστασία των δικαιωμάτων είναι εφικτή όταν ο σεβασμός του ανθρώπου, του κάθε ανθρώπου, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, γίνει κτήμα και τρόπος ζωής του καθενός. Όταν ο κάθε άνθρωπος συνειδητοποιήσει πως τα ανθρώπινα δικαιώματα αφορούν όλους και τον καθένα μας ξεχωριστά και επηρεάζουν το κάθε επίπεδο της ζωής μας. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν επιβάλλονται, ούτε κερδίζονται, απλά **αναγνωρίζονται**. Βρίσκονται στην φύση του ανθρώπου και για αυτό η προστασία τους είναι αδιαπραγμάτευτη .

Όπως ακριβώς το είχε θέσει η Έλενορ Ρούσβελτ: «Τα ανθρώπινα δικαιώματα ξεκινούν από μικρούς χώρους, δίπλα, κοντά στο σπίτι – τόσο κοντά και τόσο μικρούς που δεν μπορούν να εντοπιστούν σε οποιοδήποτε χάρτη του κόσμου. Όταν και εφόσον τα δικαιώματα αυτά έχουν σημασία εκεί, μόνο τότε έχουν σημασία παντού.»

70 χρόνια μετά και η **Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** παραμένει πιο επίκαιρη από ποτέ. Η πορεία για οικουμενική διασφάλιση και σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαγράφεται μακρά, επιβεβαιώνοντας την ανάγκη για ουσιαστική κατανόηση και ειλικρινή αναγνώριση της αξιοπρέπειας του κάθε μέλους της ανθρώπινης οικογένειας.

Μαρία Στυλιανού-Λοτιδίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων